ÄRLIGE MUNCHIN

OCH ANDRA BERÄTTELSER

FRÅN

METODISMENS FÖRSTA TIDER I
ENGLANDS MÖRKA TRAKTER

ÖFVERSÄTTNING

AF

K. A. JANSSON.

STOCKHOLM
METODISTKYRKANS FÖRLAGSEXPEDITION.

Huru ärlige Munchin räddade metodisterna.

För hundra år sedan stod på en undangömd plats ett stenkast från High Bullen i Wednesbury ett gammalt värdshus, kändt under namnet "Tuppfäktarnes vapen" — en mycket anlitad tillflyktsort för tuppfäktarnes klubb, hvilken under dagar som längesen flytt gjorde Wednesbury så ryktbart. Sedan tuppfäktningarne med deras spännande scener afslutats, drogo sig spelarne och de, som varit närvarande, tillbaka till detta värdshus för att diskutera sina favoritfoglars företräden och för att göra upp, huru mycket de hade vunnit eller förlorat på sina vad. På värdshussalens väggar funnos också uppsatta annonser om kryddadt öl samt däremellan program om blifvande tuppfäktningar. Husets yttre var i hög grad smutsigt. Fönstren voro mörka och klumpiga. Den låga, gammalmodiga porten höll på att upplösa förbundet med själfva hufvudbygnaden, och den öfver porten hängande värdshusskylten — på hvilken en förfärlig konstnär hade målat två stridande tuppar, hvilka nu för längesedan sammanflutit till en stor enhet och blifvit till färgen öfverjordisk — gnisslade sorgset såsom svar på hvarje vindpust. Få nyktra människor ville stiga öfver tröskeln till "Vap-

net“, ty Nancy Neale, värdinnan, var en amason, hvars hälsning endast den invigde hade mod nog att besvara.

En mörk höstafton omkring midten af förra århundradet satt en grupp af supare, välkända medlemmar af klubben, omkring Nancys breda ekbord, diskuterande utsikterna för deras favoritnöje.

“Ja' ska' säga er hva', pojkar“, inföll en korpulent man med en riktig tjurhals och med tillnamnet “Spelkycklingen“, såsom en komplimang för hans tapperhet, “om vi icke sätta stopp för dessa kringlöpande metodister, som gå omkring och predika och bedja, så ska' vi snart inte ha' några spelare kvar, pojkar.“

“Det är rätt sagdt, Kyckling“, instämde en annan inbiten tuppfäktare vid namn Hosey, i det han förde en stor ölmugg till sina läppar.

Nu återtog Kycklingen: “Se bara hvad de ha' gjort för ärlige Munchin. Hvem kunde nånsin ha' trott det? Munchin var den präktigaste pojke, som nån'sin handskats med en fågel, och aldrig har jag sett en knepigare prisse att spela med.“

“Jo-jo“, utropade hela sällskapet i korus såsom bifall.

“Men“, fortsatte den förste talaren, “se bara på honom nu! Nu är han from som en turturdufva, och jag tror, att om han finge se en tupp dö, så skulle han behöfva en näsduk te torka sig i syna med.“

En skrattsalva belönade detta skämtsamma infall och uppmuntrade talaren att gå på.

“Ja, jag ska' just säga, pojkar, att då den där John Wesley, som de kalla honom,

kommer i morgon för att predika igen i Francis Wards hus, så borde vi visa honom hvad det fins för slags blod i Wednesbury. Hvad säger ni om det, Mosely?"

Den person, som så tilltalades, var, ehuru han med afseende på bilding stod högre än någon af de andre supkamraterna, en oförbätterlig tuppfäktare, och den snuskiga förfining, som märktes hos honom, gaf vid handen, att han var en, som kommit på vägen utför. Han hade också haft en sådan olycka, att en fin egendom, som han ärft, belägen upp mot Wednesfield, blifvit så hopplöst sänkt i skulder och så utarmad, att den af folket i grannskapet kallades "stridstuppens sal".

"Här", sade spelaren, i det han lyftade sina ögon och sneglade som ett troll, "här är en krona kvar, den sista jag har, och för hvilken jag ska' köpa en korg skämda ägg. Kyckling, jag vet hvad jag ska' göra med dem, jag."

"Jo, jo", inföll Nancy, som med korslagda armar stod lutad mot dörrposten, "och jag ska' ge en korg jag med, ty dessa metodister vill stänga hvartenda värdshus i Wedgebury, just som Munchin har sagt; men vi ska' visa dem hvad för slags folk vi ä', — ska' vi icke det, Kyckling?"

Vid detta oerhörda tillbud till försvar för tuppfäktning och spel blefvo appläderna alldeles bedöfvande, och man kom enhälligt öfverens om att Wesley i morgon skulle få ett sådant mottagande, att han skulle blifva öfvertygad om att stridslystnad flöt i Wednesburyboarnas ådror. Så upplifvande blef detta ämne, att morgonhimlen var färgad röd af

gryningen innan suparnes nattliga orgier upphörde.

Följande afton var vägen, som leder till "Vapnet", fyld med en hop af stojande slagskämpar, anförda af "Kycklingen" och det sällskap han haft natten förut. Hopens hänförelse i deras förkastelse af metodisterna blef allt större, på grund af åtskilliga ölstånkor, som Nancy lät utdela gratis. Skaran bestod af den lägsta klass af arbetare, af hvilka icke så få voro beväpnade med käppar och stakar. Då uppbrottsstunden nalkades, blefvo alla ägg som voro tillräckligt gamla utdelade ibland den bullersamma hopen. Stojandet blef allt högre och högre och öfvergick slutligen till en sång, som var vanlig då för tiden och hvars refräng lydde på detta sätt:

Herr Wesley nu har kommit till vår stad,
och han vill våra kyrkor rifva ned.

Sedan alla förberedelser nu voro afslutade, begaf sig hopen på en signal från Kycklingen, som var anförare, åstad i sitt ondskefulla ärende. De marscherade öfver High Bullen, där ännu spåren voro kvar af en nyligen hållen tuppfäktning, och så nalkades de Francis Wards enkla och anspråkslösa hem. Då de kommo nära platsen, funno de en stor massa män, kvinnor och barn samlad omkring en vördnadsvärd man, som predikade för dem ute under bar himmel. Predikanten var John Wesley. Hans silfverlockar fladdrade för vinden. Hans blickar riktades vänligt på alla omkring honom, och hans tydliga och klara röst sökte öfvertyga, såsom gälde det lifvet, kraftigt och likväl ömt, den samlade folkska-

ran, af hvilken icke så få gräto bittert. På ömse sidor om den stora evangelisten stodo ärlige Munchin och Francis Ward. Den förre fästade Wesleys uppmärksamhet vid hopen, som nalkades, och predikanten höjde plötsligt sin röst, blickade allvarligt på de antågande och sade:

“Mina kära vänner! Hvarför viljen I ställa till ett bullersamt uppträde? Om jag har gjort illa mot någon, så säg mig det. Om jag har talat illa om någon, så är jag här för att stå till svars därför. Jag har kommit i ett fredsärende och icke för att strida. Läggen ned edra vapen. Jag är fullkomligt obeväpnad. Jag önskar få säga er något, som är värdt att höra. Viljen I lyssna?“

Allas ögon vändes till Kycklingen, som för ett ögonblick syntes komma ur fattningen och tveka, om han skulle gifva signal till anfall. Men äggad af hela kamratskapet gaf han signal, och i ett ögonblick sände den rasande pöbelhopen en hel salva af ruttna ägg mot predikanten och hans närmaste. Och i det de bröto sig igenom skaran af åhörare rusade de fram mot den tillfälliga predikstolen, som de vände öfver ända, slogo sönder borden och stolarne och kastade styckena i alla riktningar samt förföljde Wesley, hvilken funnit en tillflykt i Wards hem, med en sådan våldsamhet, att hemmets säkerhet rent af sattes på spel, och det blef icke något lugn förrän predikanten öfverlämnat sig åt orostiftarne.

I det Wesley, åtföljd af Ward och Munchin, trädde fram i dörren, frågade han hvad de ville med honom.

"Du måste komma med oss till rättvisan", röt hopen mot honom, och ekot svarade gång på gång: rättvisan, rättvisan.

Några få af Wesleys anhängare, som hade mod nog stå honom bi i denna svårighet, skockade sig nu omkring honom, och sedan han hade samrådt med Ward, uttryckte han sin redobogenhet att åtfölja folkhopen.

Den magistratsperson, till hvilken man hade beslutat att föra Wesley, var squire af Bentley, vid namn Lane, en afkomling af den beryktade öfverste Lane, som dolde och på annat sätt tjänade den olycklige konung Charles II. Det var just i skymningen som evangelisten och hans anhängare lämnade Wednesbury på sin besynnerliga färd. Munchin och omkring ett dussin andra modiga metodister, däribland tre eller fyra kvinnor i hufvudbonader sådana som användes af kväkarne, voro den skyddsvakt, Wesley hade mot den hotande skaran af slagskämpar, som räknade upp emot tre tjog. Något motstånd var fullkomligt gagnlöst. Och Munchins protester, som upprepades gång på gång, mottogos med hån och begabberi. I den ytterliga svårighet, hvari de befunno sig, uttänkte Munchin en plan för att nedslå anförarens för den rasande och våldsamma folkhopen mod, och han omtalade icke sin hemlighet för mer än eller två af sina närmaste vänner. Under en kort paus i Darlaston, på det att Kycklingen skulle få släcka sin brinnande törst efter rusdrycker, blef Munchin i stånd att vidtaga förberedelserna för sitt påhitt.

Efter några minuters förlopp kom Kycklingen, som synbarligen användt sin tid väl,

stapplande ned för trapporna till "Hvita Lejonet", och så fortsattes marschen. Kvällen blef allt mörkare, och ett duggregn började falla. Och icke så få af skaran, hvilkas sinnen afkyldes, vände här om; men de andra påskyndade sin färd mot Bentley. *

Efter någon tids förlopp kom man fram till byn Bentley, och hopen drog under liflig förväntan fram åt den långa allén, som ledde till tingshuset. Herr Lane och hans familj, som höllo god ordning, hade gått till hvila. Och de blefvo icke litet störda af ett sådant

---

* Tanken på att gå till rättvisan var mycket naturlig för den råa folkhopen, emedan flere domar allaredan utfärdats mot Wesley i olika delar af landet, och särskilda belöningar hade utlofvats åt dem, som kunde få honom fäld. Ett af dessa rättvisans papper, utfärdadt vid den här tiden, lyder på följande sätt:

Staffordshire.

Till alla öfverkonstaplar, underkonstaplar och andra tillhörande Hans Majestäts Ordningsmakt inom sagda landskap:

Emedan vi Hans Majestäts Ordningsmakt för sagda Staffords landskap hafva erhållit underrättelse att flere oregerliga personer, som kalla sig själfva metodistpredikanter, fara omkring och ställa till folksamlingar och upptåg till stor skada för Hans Maj:ts laglydiga folk och mot vår herres och konungs fred:

Länder detta i H. M:ts namn eder till efterrättelse och hvar och en af eder inom edert respektive distrikt att göra flitig eftersökan efter sagda metodistpredikanter och att föra honom eller dem inför någon af oss, H. M:ts Ordningsmakt, för att ransakas efter deras olagliga gärningar.

Gifven under vår hand och sigill den 12 dagen i oktober 1743.

(Undertecknadt) *J. Lane.*
W. Pershouse.

intrång i deras ro. Herr Lane kom i sin nattdräkt fram till fönstret och ropade:

“Hvad betyder allt det här? Sköt edra egna saker!“

“Var så god, Ers höghet“, svarade Kycklingen, “vi hafva fört Wesley hit. Han har bedit och sjungit psalmer i Wedgebury där borta och stält till ett störande uppträde på kungens landsväg, och var så god, Ers höghet, och råd oss hvad vi skola göra!

“Att lugnt gå hem och lägga eder“, svarade rättvisans tjänare. Och med detta kloka råd stängde han fönstret och gjorde slut på alla rådplägningar.

Vid denna oförväntade vändning blef hopen larmande och kunde endast tystas af Kycklingen, som tillsade dem att fortsätta med Wesley till Wallsall, där en rättvisans tjänare, som var längre uppe om kvällarne, kunde anträffas, och han tillade, att han och hans löjtnant inom kort skulle vara hos dem.

Då hopen hörde detta, begynte den att sakta draga sig tillbaka under det Kycklingen och två eller tre af hans närmaste kamrater sökte att få ett nytt samtal med rättvisan i den tron, att, sedan folket hade aflägsnat sig, han skulle mer framgångsfullt kunna tala med hans höghet.

Munchin, som var en uppmärksam åskådare till detta arrangemang, aflägsnade sig då helt obemärkt från Wesleys sida och var snart försvunnen bland skuggorna af de mörka trädungar, som omgåfvo huset. Kycklingen försökte förgäfves väcka den sömnige rättvisan för andra gången. Och sedan han försökt styrkan af sina lungor samt sitt tålamod ända

till dess allt hopp var ute, gick han sin väg under missnöje och uttryck af förtrytelse. Arm i arm slogo han och hans tre kamrater in på den väg, som deras följeslagare förut valt. Och de skyndade på så hastigt som resultaten af deras besök på krogen tilläto. Natten var mörk och dyster. Endast det aflägsna bullret af den framtågande folkskaran störde den rådande stillheten, med undantag af en sval vind från väster, som bar med sig de malmrena tonerna från en fjärran kyrkklocka.

"Det där var tio i Will'nall, Kyckling", inföll en af gruppen.

Kycklingen svarade icke. Men han darrade ifrån hufvud till fot. Slutligen sade han, under det han gjorde en häftig rörelse och pekade bort mot busksnåren:

"O, nådige himmel, hvad är det där för slag?"

De tre andra vände sina blickar hastigt åt samma håll och sågo i skuggan af träden en reslig figur, klädd i hvitt, som sågs närma sig dem. De fyra männen föllo ögonblickligen på sina knän och troligen för första gången i deras lif framstammade de en bön.

"Herre Gud bevara oss, arme syndare!" hickade Kycklingen, och de andra sade efter som han sade förut.

Den besynnerliga figuren närmade sig allt mer, och deras förfäran förökades oupphörligt. De kunde hvarken tala eller röra sig.

På några få stegs afstånd stannade spöket, lyftade upp en arm under den snöhvita dräkten och sade med en djup, graflik röst, nämnande Kycklingen vid hans verkliga namn:

"Daniel Richards, är det du, som blifvit en förföljare af Guds helige?"

"Herre Gud bevare oss, syndare!" stönade Kycklingen på nytt, i det han gjorde en våldsam ansträngning, och så svimmade han.

"Amen", jämrade sig hans tre förfärade kamrater i en konvulsivisk kör.

Synen försvann sakta utan något vidare meningsbyte. Och de tre männen bjödo till, så godt de kunde, att få sin hjälplöse ledare till sans. Då han slutligen kunde gå, begåfvo de fyra sig, så hastigt som deras darrande lemmar tilläto dem i riktningen till Wednesbury, beslutna att låta folkskaran göra hvad den fann för godt.

"Var det icke en förfärlig syn?" stönade Kycklingen gång på gång. "Den kommer att förfölja mig, så länge jag lefver."

"Fäll icke modet, kamrat, blif icke en feg stackare häller", sade hans följeslagare, hvilka likväl voro lika rädda som deras ledare och ryckte till för hvar gång de utefter den mörka och tysta vägen sågo något ovanligt föremål.

Emellertid hade folkskaran följt Wesley till Wallsall, och just som de gingo uppför kullen, som ledde till staden, kom ärlige Munchin, som icke hade varit synlig sedan de lämnat Bentley, och förenade sig återigen med skaran. Men Munchin lät den där spökaffären vara en hemlighet utom för två eller tre som redan voro invigda däri. Han bar det hvita lakanet ihoprulladt under sin arm, glad däröfver att hans kännedom om Kycklingens och hans kamraters vidskepelse gjort det möjligt för honom att vinna seger öfver dem.

Vid ankomsten till Wallsall var rättvisan icke hemma och folkskaran, som var uttröttad och misslynt, tycktes till hälften besluten att låta den gripne få gå. Men ett bullersamt sällskap af kolgrufarbetare, som flockat sig rundtomkring dem, äggade dem till ett upplopp som Wesley själf skildrar på följande sätt:

"Många försökte att kasta omkull mig, väl vetande, att om jag en gång kom ned på marken, så skulle jag knappast mer stå upp. Men jag hvarken föll omkull eller snafvade en enda gång förrän jag var helt och hållet ur deras händer. Flere försökte att fatta mig i kragen eller gripa tag i mina kläder för att rycka omkull mig, men de kunde icke få något tag alls. Endast en fick tag i mitt rockslag, som han fick kvar i sin hand. Det andra rockslaget, i hvars ficka låg en sedel, blef endast till hälften afrifvet. En lustig man slog åt mig flere gånger med en stor ekkäpp. Och ett enda slag af denna i den bakre delen af mitt hufvud skulle ha besparat honom allt vidare besvär med mig. Men för hvarje gång han slog till, afvändes slaget, jag vet icke på hvad sätt. En annan höjde sin hand för att slå till mig, men i stället strök han mig på hufvudet och utropade: "Så mjukt hår han har!" En kvinna från Darlaston, som svurit på, att ingen skulle röra mig, blef omkullskuffad och slagen, och utan tvifvel skulle hon ytterligare hafva blifvit illa behandlad, om icke en man ropat på dem och sagt: "Håll, Tom, håll!" "Hvem är där?" frågade Tom. "Ah se, är det ärlige Munchin. Nå, så låt henne då gå!"

Hopen blef allt mer våldsam, och stenar och käppar användes i sådan myckenhet, att Wesley och hans få tappre följeslagare voro i den största fara, då plötsligen Kycklingen och hans tre följeslagare, som upphunnit dem, uppträdde på scenen än en gång, fastän nu med anklagande samveten.

"Håll, säger jag", röt Kycklingen. "Ingenting mer af det här slaget; så stopp!"

Rösten igenkändes genast, och strax blef det stilla på stridsfältet.

I det Kycklingen gick fram till Wesley, utropade han, dödsblek, till sina förvirrade följeslagare: "Hör nu pojkar, titta hit! Den förste af er, som lägger ett finger på den här herrn och hans vänner, skall få känna, hur tung den här påken är, det lofvar jag. Vi ha alla hållit på med djäfvulens arbete i dag." Och så vände han sig till Wesley, skakade hand med honom, bad om hans förlåtelse och fattade likaledes Munchins hand med samma kraft, som under förra år. Men icke kunde han likväl ana, att han tog det vördnadsvärda spöket, som han sett i Bentley, i hand.

Inflytandet af Kycklingens bestämda uppträdande var öfverväldigande. Upploppet afstannade. Folkskaran skingrade sig och begaf sig hem, och Wesley fördes till en lugn tillflyktsort.

Aldrig någonsin mer blefvo metodisterna oroade af Kycklingen och hans vänner. Och Munchin höll den där spöktilldragelsen hemlig helt och hållet för sig själf, emedan han tänkte, att använda samma vapen, om omständigheterna framdeles skulle kräfva det.

Det behöfdes likväl aldrig och skall aldrig nu behöfvas.

Och så har jag icke ansett otillbörligt att omtala denna gamla hemlighet och berätta, hur ärlige Munchin räddade metodisterna.

Hvad metodismen uträttade för Afgrundsvägen.

Icke långt ifrån den vidt beryktade fyrbåken vid Sedgley finnes en smal och krokig väg, som invånarne i grufdistriktet af vissa giltiga skäl plägade kalla Afgrundsvägen. På båda sidor om vägen funnos lämningar efter öfvergifna kolgrufvor och "konstgjorda vulkaner", hvilka för länge sedan brunnit ut och slocknat. Strax i närheten ligga tre besynnerliga platser, kända under de betecknande namnen "Sodom", "Evangelislutet" och "Ta'n-i-hörnet". För ett halft århundrade sedan voro dessa platser en riktig fasa inom distriktet, där tjurhetsning och tuppfäktning ansågos som oskyldiga tidsfördrif. Våldsamma uppträden och blodiga slagsmål voro icke ovanliga på de flesta platser om icke alla inom distriktet; men Afgrundsvägen var säkert den värsta af dem allesamman.

Nu finnes visserligen ej så mycket kvar, som påminner om den gamla vägen; men några få minnen har man ännu af där timade tilldragelser och besynnerliga äfventyr, nästan lika romantiska, som de äfventyr, hvilka tillskrifvas den oförvägne stråtröfvaren Rob. Roy. Grufbrytningen har under tiden skakat ned de flesta mörka gömslen, där man låg på lur efter rof och där under den gamla tiden förslag väcktes och planer uppgjordes, huru man skulle kunna komma åt de resande, hvilka utan att ana någon fara färdades vägen fram, genom att stjälpa postkärran i diket eller genom att gifva dem ett dråpslag med blydaggen. Några få af dessa beryktade gömställen finnas likväl kvar. Strax vid början af Afgrundsvägen står ett gammalt värdshus, bygdt i en obeskriflig stil och kalladt "Härtigen af York". Där hade för femtio år sedan en riktig afgrundsliga sitt tillhåll, och den kallades också afgrundslaget. Litet längre fram på vägen är en smal bro öfver en bäck, och denna bro har vunnit ett sorgligt rykte. Nära därintill bodde Billy Moore, som var byns Rob Roy, och hans händer hade störtat många olyckliga vandrare från bron och ned i strömmen. Det enda minnesmärke, som finnes kvar där från dessa tider, är en oansenlig koja, som en gång i tiden hade rykte om sig att vara ett tillhåll för gastar och spöken.

Det finnes naturligtvis en hel mängd vilda berättelser och historier om den nämda vägen, och en eller ett par af dem, som den äldsta personen på platsen omtalat för oss, må det tillåtas oss att här berätta.

"Ja, ser ni", sade vår berättare, "det är omöjligt att ni kan tänka er hur'dan Afgrundsvägen då var. Det var ett förfärligt ställe, det ska' ja' säga er." Ingen vågade sig dit se'n det blifvit mörkt, och till och med när det var full dager, så var det knappast säkert där. Det fans vissa värdshus där "laget" brukade stämma möte. Där fans det gamla "Härtigen af York" och det gamla "Kornsoppan" strax bredvid; och så var det "Tjurskallen", där Trilly Riley gjorde upp sina vad om fäktningar med tjurar och jakter efter svartrockar; och så var det Billy Moores vid bäcken; och se'n så kommer det värsta af allesamman "Afgrundshuset". Dick Evans bodde där, och emedan han var en stor slagskämpe, så brukade det vara slagsmål där hvarenda natt. Evans dotter, en stor och grof kvinna, brukade ej stå någon af männen efter, och då slagsmålen pågingo som värst, kunde hon hoppa upp på spiselhällen och på sitt råa sätt ropa till sin favorit bland karlarne: "Gif honom en röd skjorta, min lille raring!"

"Jojo, min herre", fortfor vår gamle berättare, "ni kan vara säker på att vi hade just ett trefligt följe att ta's med på ett sådant ställe. Vi hade både en spåkäring och en trollkarl. Spåkäringen hette Nelly Nichols, och hon bodde icke långt ifrån Billy Moores. Hon var en liten spenslig kvinna med hvassa ögon och långa, beniga fingrar. Hvarenda människa var rädd för henne, ty hon hade en märkvärdig makt med andar och sådant och kunde säga allt som hade händt och allt som skulle hända på vägen, hur fördoldt det än

hölls. Folket sade, att hon brukade förvandla sig till en hvit kanin och gå omkring utefter vägen sedan det blifvit mörkt samt smyga sig att titta in i husen här och där; och då jag var en gosse, var det vanligt att man framstälde den frågan: "Har du sett den hvita kaninen i kväll?" En dag, då hon i skepnad af en hvit kanin smög omkring till Billy Moores bakdörr, fick Billys svarta hund fatt i henne och åt upp henne, och så tog det en ände med henne.

Trollkarlen hette Kat Rhodes. Honom kommer jag bra ihåg. Han gick vanligen omkring med håret nedhängande som en riktig svans och var klädd i röda och gula kläder. Han var förfärlig att råka ut för, och om någon förargade honom, så svor han rysligt, och då var det säkert att någon olycka följde. Antingen skadades någon af hans fiender i grufvan eller ock kom något af deras brott i dagen och de fingo sitt straff; så ni kan vara säker på att Kat Rhodes var fruktad af hvarenda tjuf utefter hela vägen.

Dick Ormes var en annan af de gamle där. Han hade endast ett ben och bodde i sin koja tillsammans med sin hund, sin gris och sin ko. En natt fick Dick reda på en hemlighet. Han var ute sent och fick då se en kvinna med ett besynnerligt utseende. Då han kom nära henne, varseblef han att hon saknade hufvud. Han stirrade på henne med fasa; men i ett enda ögonblick var hon försvunnen. Dick talade om det där, och folket vaktade natt efter natt, till dess hon till slut visade sig igen. Och så fingo de af Nelly Nichols reda på att det var spöket af en

kvinna, som blifvit mördad af afgrundslaget. Någon tid därefter såg man hur spöket gick till Dicks koja, och då man gick efter för att få se hvad det skulle bli af, var hunden, grisen och kon borta och stackars Dick låg död med pipan i munnen.

Men kan ni tro att vi hade en präst där också. Det var en besynnerlig en, förstås. De kallade honom Barberare-Jack, därför att han klippte och rakade hela veckan och predikade på söndagarne. Då han klippte och rakade, hade han hela tiden tankarne på sina predikningar och tocket där, och han hade alltid ett passande ord att säga åt sina kunder.

En dag kom en främmande person in för att blifva rakad, och så tvålade Jack in hans ansikte, lutade hans hufvud tillbaka och skulle just till och skrapa honom med rakknifven, då han sade till honom med en mycket allvarsam ton: "Min gode broder, är ni beredd att dö?" Mannen såg skarpt på Jack och ännu skarpare på rakknifven, och så rusade han i förfäran ut ur huset så intvålad han var, i det han skrek så mycket han orkade: "Mord! Mord!" Jack följde honom i hälarne, men kunde ej få honom fatt; och aldrig i sitt lif såg han mer till den kunden.

En gång hörde jag honom predika, och då talade han om för oss, att Gud skapat de hvita människorna och satan de svarta. Då satan hade fullbordat sitt verk och såg att det ej var värst sämre än det andra, blef han ond och slog med sin knutna hand den svarte i ansiktet så att näsan blef platt och läpparne

blefvo tjocka, och sådan har den stackar negern förblifvit ända se'n.

En dag sade Jack till sina åhörare att han hade tro nog till att gå på vattnet och så begaf han sig ned till kanalen, som nyss förut blifvit gräfd. Han gick inunder bron, men emedan han ej kunde simma och vattnet var djupt, drunknade stackars Jack."

Detta är blott några få exempel på den vidskepelse, som en gång i tiden var rådande där i trakten och som några af de gamla ännu med envishet tro på. Hela trakten var ett tillhåll för de värsta laster och brott af det värsta slag och invånarne voro riktiga vildar till allt annat utom till namnet.

Under långa tider härskade mörkret utan medtäflare, och ej en enda svag stråle af sanning skimrade genom dunklet. Slutligen kom ryktet om Afgrundsvägen till den beryktade irländske missionären Gideon Ousely, och han gjorde ett besök på platsen. Han blef förfärad öfver den okunnighet och de laster, som naket tedde sig inför hans blickar; men den man, som fått makt med de irländska hordernas hjärtan i de aflägsna delarne af ön, lät ej afskräcka sig af de hotelser, som afgrundslaget uttalade mot honom.

Man visar ännu den plats, där den nitiske missionären stod upp och höll sin första predikan för en förvånad skara män och kvinnor, hvilka aldrig förr hört evangelium. Under det han sjöng, predikade och bad märktes väl inflytandet af hans ord och för första gången blefvo åhörarnes hjärtan rörda af korsets enkla historia. Uppmuntrad af denna framgång beslutade Gideon att taga upp Af-

grundsvägen såsom en missionsstation. Tjufvar och stråtröfvare började strax komma till det lilla rum, där den nitiske missionären outtröttligt arbetade i sin mästares tjänst. Hans verksamhet var lik brödet, som kastas på vattnet och fås igen med tiden.

Efter någon tids förlopp utbyttes det lilla mörka rummet mot ett mycket anspråkslöst och enkelt kapell. Det var en egendomlig plats, sade en gammal metodist, utvändigt mycket enkel och invändigt försedd med en läktare, som i en hönsbur. Detta gamla kapell är naturligtvis för länge sedan borta; men många gamla kristna komma med glädje ihåg det, emedan så många förändringar till ett bättre förskrefvo sig därifrån. Inga tornklockor sammankallade folket, något dunkelt "religiöst ljus" strömmade icke in genom målade fönster, inga kandelabrar spridde sina dyrbara strålar öfver ett förgyldt altare, ingen af vällukt doftande luft inandades af dem som där tillbådo Gud. Dess enkelhet skulle vara afskräckande för vår tids för formväsende benägna människor. Men i detta enkla kapell, där den kristliga kärlekens röst var ljufligare än orgeltoner eller klockspel och där den kristna sanningens ljus strålade klarare än vaxstaplar, där blefvo många af Afgrundsvägens värsta förbrytare nya människor, som med af glädjetårar fylda ögon och med af lycka klappande hjärtan utropade i den store allfadrens åsyn: "Han drog mig upp ur fördärfvets grop, ur den djupa dyn, han satte mina fötter på klippan och stadgade mina steg."

Brukspatrons predikstol.

I en af staden Birminghams förstäder, långt inne i en trång och smutsig återvändsgränd, fans mot slutet af förra århundradet en högst egendomlig bygnad. Den stödde sig mot taken af tvänne tvättstugor, som stodo på hvar sin sida af gränden, och hängde således till stor del i luften. Vid dess uppförande hade säkerligen ingen arkitekt anlitats, därom vitnade hela dess utseende, hopfogad som den var af de mest olika, från många håll sammanrafsade plankbitar och brädstumpar. Två eller tre olika stora fönster insläppte ljus i dess inre, och en rankig trätrappa utan ledstång förde upp till den bristfälliga dörren. I gränden utanför voro vanligen om dagarne tvättkläder upphängda till torkning, och grändens rännsten flödade oftast öfver af det vatten och den orenlighet, som från gårdarne och tvättstugorna samlade sig däri.

I denna bygnad rådde dock, trots dess skröplighet, mången gång jublande fröjd. John Wesleys första lärjungar i Birmingham samlades där afton efter afton för att förmana hvarandra, bedja med och för hvarandra och uppbygga hvarandra i tron på den frälsare, som frälst dem ur ett lif af andlig försoffning, ogudaktighet och laster och gifvit dem nåd och frid samt kraft till en helig vandel.

Att vara metodist och lida förföljelse hörde på den tiden tillsammans. Hån och

smädelser ljödo omkring de troende hvarje dag, och ofta afbrötos deras sammankomster därigenom, att stenar och smuts inkastades genom dörr och fönster, under skrän och rop af tjogtals druckna män. En afton bortflyttades, under bönmötets lopp trappan, så att ingen annan möjlighet att komma ut återstod än att hoppa ned, något som naturligtvis väckte stor munterhet hos den församlade pöbeln.

En kall vinterkväll kort efter denna tilldragelse voro åter metodisterna samlade, och oaktadt köld och blåst var deras hjärta brinnande, ty Herren var med. När mötet var slut, uppsteg en äldre syster och väckte tal om byggandet af ett kapell. Att ett sådant behöfdes, därom voro alla eniga, men hvarifrån skulle penningar erhållas? "Här rundt omkring bor ju endast fattigt folk", sade en kraftig smed; "den ende som *har* någonting är min husbonde."

"Ja, nog har brukspatron penningar, men inte vill han hjälpa oss, därtill är han alltför statskyrklig."

"Han kan inte tåla namnet metodist", sade en tredje. "Min metodism kostade mig min plats förra veckan. Då han fick höra, att jag brukar gå hit, tog han min plats ifrån mig och gaf den åt en annan."

Allmänt insåg man, att ingen annan än brukspatron W. ägde makt att hjälpa dem, och lika allmänt delades den öfvertygelsen, att ingen hjälp vore från honom att förvänta. Man stod därför i begrepp att aflägsna sig och låta frågan förfalla, då en ung kvinna, som ej förut yttrat sig, steg upp och sade:

"Borde vi icke göra denna sak till ett dagligt bönämne? Gud håller ju människohjärtat i sin hand. För honom är det icke omöjligt att göra brukspatron till vår vän."

Efter en stunds öfverläggning fattades enhälligt det beslut, att de alla skulle, hvar och en för sig, hvarje middag bedja Gud om denna sak.

Någon tid därefter fingo de besök af en predikant. Sammankomst hölls i "luftslottet" och stor fröjd rådde, då hvar och en omtalade sin andliga erfarenhet och då de samfäldt prisade honom, som fört dem från mörkret till sitt underbara ljus. Men då lofsångens toner förklingat och välsignelsen nedkallats, dröjde de alla kvar; det tycktes som hade de ännu något på hjärtat. Omsider kom det fram. Man omtalade för predikanten planen att bygga ett kapell och huru de alla dagligen bedit Gud förmå brukspatronen att hjälpa dem samt slutade med den anhållan, att predikanten skulle besöka brukspatronen och tala med honom om saken.

"I förtröstan på att Gud hört eder bön, skall jag gå dit i morgon", svarade denne.

Brukspatronen bodde ett litet stycke utom förstaden. En lång allé af präktiga björkar förde upp till hans ståtliga hem, och från fönstern i sin salong kunde han se sitt stora järnverk, hvars tillverkningar voro hans stolthet, och från hvilket han årligen kunde utsläppa i världsmarknaden mera gjutgods än någon annan bruksägare i England.

Då predikanten ringt på, öppnades dörren af en betjänt i pudrad peruk och lysande

livré, hvilken ock införde honom till den mäktige mannen.

"Jag förmodar, att jag har äran se brukspatron W."

"Ja, det är mitt namn."

"Jag har hört", sade predikanten, "att ni, herr brukspatron, kan åstadkomma nästan underbara ting i gjutgods."

Brukspatronen såg på honom med ett litet leende af självbelåtenhet, men utan att säga något.

"Jag har kommit hit", fortfor predikanten, "för att fråga, om ni tror det vara möjligt att göra en predikstol af gjutjärn."

"En predikstol af gjutjärn! Nåja, det låter sig väl göra. Hvem vet om man inte t. o. m. skulle kunna göra en präst af gjutjärn, sådana som prästerna äro nu för tiden."

"Om så är", svarade predikanten småleende, "skulle jag vilja beställa en predikstol, förutsatt att ni vill antaga mina betalningsvilkor."

"Kontant om tre månader", föreslog brukspatronen.

"Nej, det kan jag ej gifva; i självfva verket kan jag ej gifva någonting kontant; men om ni vill nöja er med många kristnas hjärtliga tacksamhet och — — —

Brukspatronen afbröt honom. "Är ni en af de där metodistpredikanterna, kanske?"

"Ja, det är jag."

Han steg upp från sin stol, gick en lång stund fram och tillbaka, mumlande för sig själf och tydligen af en eller annan orsak upprörd, fast han ej ville visa det. Slutligen vände han sig till predikanten och sade:

“Kom igen i dag åtta dagar till, så skall ag lämna svar.“

j Åtta dagar därefter sutto de åter tillsammans i brukspatronens arbetsrum. Äfven nu var denne upprörd, men denna gång gjorde han intet försök att dölja sin rörelse.

“Jag skall omtala, hur det förhåller sig“, sade han, sedan han hjärtligt hälsat sin gäst. “Jag har icke haft någon ro på tre veckors tid för de här metodisternas skull. Jag erkänner, att jag från början varit ovänlig stämd mot dem, och särskildt har det förargat mig, att flera af mina arbetare slutit sig till dem. Men på senare tiden har jag tvingats att se, att just dessa äro mina pålitligaste arbetare, och jag kan ej annat än beundra deras nit och deras uppoffring för sin tros skull. Och som jag sagt, har jag icke på tre veckors tid haft någon ro för deras skull, ty hvar jag än är, förföljes jag af en röst som säger: bygg ett kapell åt dem! Går jag ned till gjuteriet, så heter det: bygg ett kapell; sitter jag här, så heter det: bygg ett kapell! Till och med då jag här om dagen var ute och åkte med kyrkoherden, förföljde den där rösten mig och sade: bygg ett kapell!“

“Jag undrar icke på, att den där rösten eller tanken förefaller er besynerlig, men för mig är det icke oväntadt.“

“Hvarför inte det?“

Predikanten omtalade nu, huru allvarliga böner dagligen uppsändts, och huru troende hjärtan med spänning motsågo bönhörelsen.

“Predikstolen är färdig“, sade ändtligen brukspatronen, sedan han en lång stund suttit

tyst efter predikantens berättelse. "Den tar sig ganska bra ut. Men då jag besåg den, yttrade en af mina arbetare, som också är metodist: 'en predikstol är inte af mycken nytta, om man inte har ett hus att sätta den i', och så fick jag en ny påstötning. Nåja, jag är statskyrkans vän, men man må säga därom hvad man vill, jag skall väl ändock bygga ett kapell åt er, metodister."

Och han höll ord. Predikstolen var förträfflig, men kapellet blef ej sämre. Kort efter dess invigning infann sig brukspatronen vid en sammankomst. Han gick dit, så sade han själf sedermera, endast för att se, huru både hus och predikstol togo sig ut. Men predikanten för dagen var en af hans egna arbetare, och af nyfikenhet lyssnade han till hvarje ord. Nyfikenheten efterträddes dock af andra känslor: Guds ande rörde vid hans hjärta, och han grät snart som ett barn. Och när predikan var slut och de bedröfvade inbjödos att komma tillsammans till bön, då kom ock brukspatron W. och böjde sina knän i Jesu namn. Och innan han lämnade kapellet kunde äfven han sjunga:

"Mitt val är gjordt,
du sälla dag:
Jesus är min,
och hans är jag!"

Äfven i kommande dagar satte brukspatron W. en ära i att vara Englands främste järnverksägare, men ofta brukade han säga, att af alla hans tillverkningar hade ingen lönat sig så bra, som den predikstol, han lät gjuta åt metodisterna.

En låg kyrka.

Den egendomligaste holländska klocka knäpper med högtidligt allvar bakom dörren; den egendomligaste rakkarmade stol står i det snygga hörnet vid spiseln; på en den besynnerligaste spiselhylla står mellan ett virrvarr af allehanda saker en grotta i miniatyr och i grottan två figurer, Jack och John, hvilka påstås kunna med säkerhet förutsäga hurudant vädret skall blifva. I den rakkarmade stolen sitter den äldste invånaren i grufbyn Staffordshire, och under det han röker sin fredspipa, ligger en katt vid hans fötter och spinner af pur belåtenhet.

"Jaså, herrn vill att jag ska' tala om huru jag kom te å känna nå'nting om metisterna?" sade den gamle patriarken, sedan han fått riktigt eld i sin pipa. Jag nickade med stor nyfikenhet bifall, katten såg upp på honom med sina gråa ögon och spann tystare, det föreföll mig till och med som om den holländska klockan knäppte tystare, och jag såg John liksom nyfiket sticka ut sitt med röd hufva prydda hufvud genom grottans dörr.

Allvarligt såsom klockan och med af ålder darrande röst började den äldste invånaren i byn sin historia. Orden liksom blandade sig med rökbolmarne, hvilka hvirflade upp i fantastiska former omkring hans silfverhvita hufvud, och jag kunde hafva förestält mig att jag lyssnade till rösten från sagans Harun al Raschid.

“Det blir nu fyrtiofem år till vakan“, sade han, “om jag minnes rätt, se'n jag förenade mig med metisterna, och innan dess visste jag ej hur'dant det såg ut i ett kapell eller i en kyrka. Jojo, min gosse — min herre, skulle jag säga“ — rättade han sitt eget uttryck, då han kom att fästa blicken vid min hvita halsduk; “jag var ett riktigt kräk på den tiden. Jag tänker att det icke skulle hafva blifvit mycket af tjurfäktningarna vid Wedgebury där borta, om jag icke varit med, och hvad beträffar vakorna vid Tipton, så kan ni vara säker på, att jag var själfva ledaren för dem. Metisterna voro en plåga för oss i mina unga dar, ty vid hvarje vaka försökte de med sin psalmsång och sina böner att göra slut på vårt nöje, och det föll ofta på min lott att drifva bort dem.“

“Och hur bar ni er åt då?“ frågade jag.

“Jo, på olika sätt“, fortsatte han med ännu större allvar. “Ibland doppade vi dem i dammen ute på ängen, ibland kastade vi ruttna ägg på dem, och ibland slogo vi in fönstren i möteshuset, och tocket där. Jojo, min gosse — herre, menar jag — jag var ett riktigt kräk då för tiden och antagligen den bästa soldaten i djäfvulens regemente.“

Vid denna bekännelse upphörde katten att spinna, och John kom allt mer fram ur grottan.

“Men hva' som mer än nå'nting annat gjorde mig till en motståndare mot metisterna var lefvernet hos en af dem, som arbetade med mig i kolgrufvan. Han var en gammal man, då jag ännu var i mina bästa år. De kallade honom ärlige Munchin, och jag tror

att han var en af dem som försvarade Wesley i Darlaston-bråket.“

“Åh, var det han!“ utropade jag, för att göra slut på den paus som följde. Det var en längre paus än vanligt, och den gamle mannen tycktes så försjunka i tankar, att han till och med glömde sin pipa.

“Ja, jag skall komma ihåg Munchin så länge jag lefver. Han var en riktig plåga för mig i min ogudaktighet; men det var han som blef min andlige fader.“

“På hvad sätt plågade han eder?“ frågade jag.

“Jo, det är just den besynnerliga punkten jag kommer till nu“, svarade han. “Ni må komma ihåg, att Munchin var ett uselt kräk själf i sina unga da'r och brukade förfölja metisterna; men ett ord i sinom tid från en predikan, som Wesley höll på Bullen, trängde igenom hans hjärta, och lejonet blef ett lam. Och han fortfor att vara ett lam allt sedan, ehuru han aldrig ryggade tillbaka från att göra sin plikt. Han var en af de predikanter, som jag hjälpte till att doppa i dammen ute på gärdet. Vi doppade honom tag på tag, stoppade munnen på honom full med dy, slet rocken af ryggen på honom och lämnade honom på gatan mer död än lefvande. Och ändå tror jag att nästa gång vi träffades var han lika vänlig som vanligt och sade att han förlät mig allt hvad jag hade gjort. Och se, det var det som öfvervann mig. Jag kunde hafva tagit emot ett slag eller en förbannelse eller hvad som hälst från honom, men hans vänlighet kunde jag ej stå

för. Hans vänlighet samlade glödande kol på mitt hufvud, såsom den goda boken säger. Jag blygdes för honom jämt efteråt. Det är säkert, att jag icke kunde stå ut med att möta hans vänliga och redliga blick. Jag blef likväl riktigt förhärdad i ondska, och bakom ryggen på Munchin gjorde jag spektakel med honom och hittade på alla slags skälmstycken mot honom."

"Han brukade tillbringa en del af hvarje middagstimme i enskild bön. Han smög sig då undan till ett lugnt hörn i grufvan, och där bad han, under det vi svuro och skämtade. En gång kommo vi öfverens att gå och se på honom i hans bönvrå och att drifva gäck med honom. Jag skulle vara anförare. Jag smög mig först sakta och tyst på tå, ända till dess jag fick höra hans röst. Jag stannade och lyssnade, och kan ni tro, min gosse — herre, menade jag — att jag hörde honom bedja för mig och alla de andra, i det han nämde oss, en efter annan vid namn. Jag kunde icke gå längre. Det slog riktigt ned mig, det är säkert det. Och så vände jag om och hade de andra att följa med mig. Han var lik Daniel i lejonkulan. Vi voro lejonen; men, tro mig, att bönen hade tagit ifrån oss både tänder och klor, så till sägandes."

"Då vi hade kommit halfvägs tillbaka till den plats, där vi lämnat våra middagsflaskor, blefvo vi nästan bedöfvade af ett förfärligt brak, och det svaga ljuset från schaktet försvann i ett ögonblick. För stunden blefvo vi alldeles förstummade. Slutligen sade en af oss: "Det var berg, som rasade framför oss, pojkar, och nu äro vi lefvande begrafna."

Han hade också rätt. En hel massa af med stenar blandad jord hade gifvit vika och vi voro instängda, utan möjlighet att komma ut. Olyckan ville nu också så hafva det, att våra verktyg voro på samma plats, där vi hade våra middagsflaskor, på andra sidan om raset. På en gång höjde vi alla ett förtviflans skri, och det genljöd som en dödssignal genom schaktet.“

Den gamle mannen uppvärmdes af sitt ämne och blef nästan vältalig. Han kom så in i sin berättelse, att han lade sin pipa på hyllan i spiselhörnet att slockna af sig själf, vid hvilken ovanliga syn katten såg på honom med större ögon än vanligt och John vågade sig ännu längre ut ur grottan.

“I mörkret fingo vi då höra en röst, som sade: 'Hur är det fatt? Mod bara kamrater!' Men vi svarade endast med ännu ett förtviflans rop. Det var Munchins röst, och slutligen trefvade han sig fram till oss, där vi stodo. Munchin fann snart ut i hvilken belägenhet vi befunno oss, men han var lugn som en dufva och modig som ett lejon. 'Hör ni, pojkar', sa' han, 'vi ä tvungna te arbeta och förlita oss på Herren att han hjälper oss.“

“Hans mod var underbart, och vi höllo oss till honom såsom vår befriare. 'Hör ni, pojkar', sa' han med en röst så vänlig, som hade han varit vår moder, 'det här är en kinkig belägenhet, och vi behöfva all den hjälp vi kunna få. Ni har ofta hört mig tala om en, som är mäktig att hjälpa. Månne jag icke borde bedja honom rädda oss nu?' I ett ögonblick voro vi allesamman på våra darrande

knän, men det är säkert, min gosse — min herre, skulle jag säga — jag tyckte att Munchin lika gärna kunnat bedja för den gamla ormen som för mig; men jag böjde mina knän vid hans sida, darrande i hvarje led; och så gjorde de andra med, då detta kära, goda Guds helgon höjde sin röst till himmelen. Och en sådan bön det var sedan, må ni tro! Aldrig förut hade jag hört en sådan bön, och jag har icke häller sedan hört maken. Han omtalade för Herren hvilka usla rebeller vi voro, och han räknade sig själf med ibland oss, och sedan talade han om röfvaren på korset och om den förlorade sonen; och han gjorde det så klart som två gånger två är fyra, att, ehuru vi alla voro så ogudaktiga, att helvetet nästan var för bra för oss, Herren likväl icke skulle kasta ut oss, om vi endast ville komma till honom. Först kunde jag knappast tro det, till och med då Munchin bad det. Men hur det var, så under det han bad tyckte jag att alla mina synder kommo rullande framför mig såsom höga berg, och jag blef mera rädd för dem än för den lefvande graf, som vi knäböjde i. Men Munchin han höll på, han, och jag tyckte att det där syndaberget sänkte mig ned i jorden, och jag utropade: “Herre, fräls mig! Herre, fräls den värste af syndare ifrån helvetet!“ och i ett enda ögonblick“ — här blef den gamle mannen så exalterad af sitt ämne, att han reste sig från stolen och fattade båda mina händer — “i ett enda ögonblick rullade berget bort och jag kände mig så lycklig här“ — slående sig för bröstet — “som jag aldrig känt förut.“

Den gamle mannen var alldeles uttröttad

af den ansträngning han gjort, och jag ledde honom tillbaka till hans plats. Detta var den längsta pausen af alla, och jag såg huru tår efter tår rullade utför hans skrynkliga kinder.

"Då Munchin hade slutat sin bön, glömde jag under en eller ett par minuter att det hade skett ett ras; men han tillsade oss att arbeta det bästa vi kunde, fastän vi icke hade andra verktyg än sådana stenar, som vi kunde få tag i genom att trefva i mörkret. Ack ja, det var ett tröttsamt och hopplöst arbete, men jag var så lycklig, att jag nästan kunde sjunga. Vi arbetade hela natten och långt in på nästa dag, ända till dess vi blefvo så utmattade af hunger, att vi icke orkade arbeta längre. I en slags half medvetslöshet lade vi oss ned, och jag vet icke huru länge vi förblefvo liggande så, beredande oss på det värsta. Med den smula styrka jag hade kvar, försökte jag upprepa Munchins bön, och det styrkte mig till och med nu. Plötsligen fingo vi höra ljudet af hackor och människors röster, och det ingaf oss hopp; men vi voro så medtagna, att vi icke kunde tala förr än de brutit sig in till oss och burit oss ut i det öppna schacktet. Därefter gåfvo de oss några droppar bränvin, och det stärkte oss, och efter en stund kommo vi alla till oss igen. Så skulle de hala upp oss till dagöppningen, där de sade att våra hustrur och barn voro nästan utom sig af längtan att få se oss. — Min hustru och mitt enda barn äro i himmelen nu. — Men Munchin såg på mig med en blick som jag väl förstod, och så sade jag: "Hör ni, gossar, vi skola tacka Gud för att han

räddat oss." De män, hvilka hade räddat oss, tyckte att jag hade blifvit märkvärdigt förändrad, men de sade ingenting; och så knäböjde vi alla, under det Munchin bad lika vackert som förut. Och så, min gosse — min herre, skulle jag säga — har jag varit en metist ända sedan dess och som en metist hoppas jag få dö."

Den holländska klockan slog i detta ögonblick och påminte mig att det var långt lidet, och sedan jag tackat den gamle mannen för hans historia, reste jag mig för att taga afsked.

"Håll till godo, håll till godo", sade han, "ty det gör mig godt att få tala om den gamla tilldragelsen. Den kommer mig ofta att önska att vi hade flere sådana som Munchin nu" tillade han. "Och då jag hör högkyrkliga präster tvista om färg och fason på sina — på sina —"

"Prästkappor", tillade jag.

"Nej, jag tänkte säga öfverrockar. Då jag hör detta, tänker jag ofta på min första metistgudstjänst i domkyrkan djupt ned i jorden — lågkyrkan kan jag tro att de skulle kalla det."

"Ja, det är troligt", medgaf jag.

"Men för mig var det både lågkyrka och högkyrka. Det var en låg kyrka, då jag trycktes ned under syndens tyngd, och det var en högkyrka, då det lyftade mig upp i Jesu armar. Och hur mörkt det än var, behöfde vi ej några ljus för att finna vägen till himmelen. Nej. Pris ske Gud"

Katten hade nu somnat, och John hade kommit så långt ut ur grottan, att man kun-

nat tro, att han hade för afsikt att störta sig ned ifrån hyllan.

"Adjö, min gosse — min herre, skulle jag säga" — sade den äldste invånaren i grufbyn, i det han med hjärtlighet fattade min hand. "Adjö, och lycklig hemresa. Det blir vackert väder i kväll, ty jag har ej på flere veckor sett John så långt ute. Adjö-Adjö!"

Effies första predikan.

Ett talgljus spred ett svagt ljus i dödsrummet och dess flämtande sken tycktes blott gifva åt fattigdomen och nöden, som rådde inom dessa fyra nakna väggar, ett ännu sorgligare utseende. På en halmbädd låg en utmärglad kvinna i det sista stadiet af en långsam sjukdom, och vid bädden knäböjde hennes enda barn, en flicka på sjutton år, hvilken tycktes hafva gått miste om lifvets sommartid, blek och gammal i förtid.

"Mamma, min kära mamma, är du bättre nu?" Hennes röst darrade af rörelse och hela hennes kropp skälfde, då hon närmade sitt öra till den sjukes läppar, för att uppfånga den svagaste hviskning till svar på sin fråga. Ögonblick efter ögonblick förflöt, men intet svar kom.

"Mamma, min kära mamma, är du bättre

nu?“ Det lågot något i rösten, som tillkännagaf att den stackars flickan var gripen af ångest. En rörelse af de glänsande ögonen och en dragning på de bleka, tunna läpparna antydde att den döende gjorde en ansträngning att svara. Effie hade åter böjt sig ned för att uppfånga hennes svar.

“Jag — skall — snart — blifva — bättre“, hviskade hon med låg röst och afbruten af långa pauser, “bättre — snart — i — himmelen!“

“Ack, mamma, mamma! säg icke så!“ utropade Effie. “Jag kan icke längre tro, att Gud är god, såsom du sagt, om han tager dig ifrån mig.“

En skymt af misshag flög för ett ögonblick som ett moln öfver den döendes af lugn och lycka präglade anletsdrag. Effie förstod dess mening, och under det hon kysste de bleka och skrynkliga kinderna och strök tillbaka det silfvergråa håret föllo hennes varma tårar på den hårda halmkudden. Några ögonblick förflöto innan något mera ord uttalades.

“Effie“, flämtade den sjuke med ännu svagare röst än förut, “för — hit — din — fader.“

Det låg en så befallande ton i hennes röst, att Effie, huru ogärna hon än lämnade sjukrummet, icke vågade vägra att fullgöra moderns befallning. Och sedan hon bundit om sig sina trasiga kläder, begaf hon sig ut och fram öfver det bullersamma torget i den stora byn i grufdistriktet.

Fåfängans marknad hade nu nått sin höjdpunkt och den böljande folkhopen hade nästan

blifvit vimmelkantig af mängden af växlande förnöjelser, som här funnos tillgång på. Här dansade flickor på styltor, där funnos karuseller; på ett ställe kunde man få se clowner med målade ansikten, hvilka uttalade opassande kvickheter; på ett annat konstmakare, som förvredo sina lemmar på det vidunderligaste sätt. Dessutom funnos lotterier af flera slag och en stor tuppgrop nära värdshuset "Rodney" var till kväfvande trängsel full.

Midt in i detta Babel vågade Effie sig efter någon tvekan, utan att bry sig om hvad som tilldrog sig omkring henne, utan att tänka på något annat än den hon sökte, och död för allt utom hågkomsten af den lidande modern, som hon lämnat i den ensamma kammaren. Den unga vandrerskan hade under sitt sökande blifvit både trött och hopplös och ämnade just vända tillbaka, då hon i villervallan af röster ute på torget hörde ljudet af sång, och då hon stannade för att lyssna, kom ljudet allt närmare, och till slut kom en skock af människor i sakta mak fram från en bakgata och skred i högtidlig prosession fram till midten af torget. Under det denna lilla skara af gudfruktiga människor sjöng en lofsång, drefvo skämtmakarne det gröfsta spe med dem, de dansande flickorna utbrusto i de vildaste skrattsalfvor och den väsnande hopen började sjunga spesången:

»Nu Wesley kommit har,
nu Wesley kommit har,
och all vår glädje han ifrån oss tar»

under det några af de vildaste kastade stenar och käppar på anföraren för den lilla skaran.

En bedöfvande skrattsalfva skallade, då en af orostiftarne, just som Wesley skulle begynna sitt tal, kastade en död katt högt upp i luften. Effie, som, nästan utan att tänka på hvad hon gjorde, följt med hopen, kände i den man, som kastade katten, igen sin fader, som rasade i fyllan och villan. Hon nästan flög emot honom och skrek i det hon fattade tag i hans arm och ruskade honom:

"O, pappa! Hon håller på att dö — mamma dör!" och så brast hon ut i våldsamma snyftningar.

I första ögonblicket tycktes drinkaren blifva så slagen af häpnad, att han ej kunde säga ett enda ord; men plötsligen, i det han svor en förfärlig ed, slog han till barnet med sin knutna hand, så att hon blödande och medvetslös störtade till marken. Ett rop: "Åh blygs!" utstöttes af hans kamrater, och feg och skamsen drog han sig undan i hopen. Det fans en barmhärtig samaritan till hands att taga vård om Effie. En af metodistledarne — Francis Ward, som hålles i heligt minne i Wednesbury ända till i dag — upplyftade den bleka och medvetslösa flickan, stälde så att hon kom till sig igen samt bar henne ömt till det rum, i hvilket hennes döende moder låg. Det var ej det första besöket Ward gjorde i det fattiga hemmet. Allt hvad Effies moder visste om ett hopp på andra sidan grafven hade Francis Ward lärt henne. Men aldrig hade hans arbete blifvit så välsignadt som denna afton, då den svaga lifslågan flämtade så matt. I tacksägelse och bön och under det de påminde sig löftenas

och hoppets gudomliga ord höllo de tre på till midnatt. Men då var en borta. En gråtande dotter låg på knä vid bädden och kysste i sin förkrossande sorg sin moders hand, som kallnat i döden, och bredvid henne var en god man knäböjd bedjande med hög röst: "Ske din vilje."

* * *

Än ett år hade åter förflutit och tiden för Wedgebury-vakan hade kommit igen. I det lågåsade värdshuset "Rodney" hade åter, som vanligt vid sådana tillfällen, samlats en skara vilda sällar. Effies fader var en ibland dem och samtalet rörde sig, såsom ofta var fallet, om metodisternas verksamhet. Effies fader svor och hädade mer än någonsin tillförne, och han höll ett långt ordsvall och påstod att "de där kanaljerna gjorde min stackars hustru tokig, och nu ha' de gjort min enfaldiga flickslänga tokig också; men, lita på mig du, Georg, aldrig skola de få mig tokig häller."

Aftonen skred framåt, och ungefär ett stenkast från "Rodney" hade ett annat sällskap samlats i ett litet möteshus. Effie var en ibland dessa, och de där tillsammankomna talade om honom, inför hvilken mörkrets krafter bäfva och som bevarar sina heliga. Francis Ward var där, och hans tal var himmelskt. Jag fruktar att vi, som lefva i den modärna metodismens dagar, sällan erfara den glädje, som var rådande vid en sådan kärleksfäst. Några hade blifvit härligt frigjorda ur satans träldom, och de som hade varit riktiga hjältar i synden hade blifvit lika frimodiga i att

kämpa för det rätta. O, hvilka hänförande bekännelser de aflade! Hvilka jubelrop som uppstego i denna himmel på jorden.

Kärleksfästen skulle just afslutas, då ett buller utanför hördes. Skrän och hotfulla utrop, hädelsefulla parodier på sånger och böner efterföljes af ett hårdt bultande på dörren, och inom några ögonblick hade en hel skara af vilda sällar trängt sig in i rummet. De som voro där inne voro ej ovana vid sådana tilldragelser och förhöllo sig lugna utan att göra det ringaste försök till motstånd. Effie kände i första ögonblicket igen sin fader, hvilken var själfva anföraren för den oregerliga skaran, och just då Francis Ward skulle till att tala, häjdade hon honom och stod själf upp för att se fienderna i ansiktet. Om en ande uppenbarat sig för dessa grofkorniga bråkmakare, så hade de ej kunnat mera fullständigt bringas ur fattningen, än då de fingo se denna vackra flicka, som stod där framför dem och såg på dem med sina milda blickar, bedjande dem om uppmärksamhet under det hon talade. I ögonblicket blef det tyst som i grafven. Och så började hon med vänliga ord och med silfverren röst att tala.

De män som kommit i afsikt att utföra våldsgärningen blefvo fega starkare, då hon talade till dem, och den ene efter den andre lät sitt tillhygge falla och förhöll sig lugn för att höra henne till slutet. Aldrig förr hade en sådan åhörareskara varit samlad i den lilla möteslokalen, och att en ung flicka predikade, det var en så helt och hållet ny företeelse, att hon tycktes utöfva en riktig trollkraft öfver den lyssnande skaran. Men först då hon

började omtala sin egen erfarenhet, erfors den fulla kraften i hennes enkla tal; och hennes fader, som gömt sig undan i ett hörn och försökt undgå hennes blickar, blef fullständigt tillintetgjord, då hon berättade om sin moders sista ord och om den härliga kärleksfäst de haft tillsamman den natt, då hon dog. Effie sade ej ett enda ord om fadrens grymhet och ondska, men denna kärleksfulla glömska trängde med sin udd djupare in i hans hjärta, än om hon uttalat de bittraste och mest förebrående ord.

Och sedan talade hon med ett rörande medlidande om det djup af synd, i hvilket så många hade fallit under denna fästtid, så full af utsväfningar och dårskaper. Och sedan hon med de mörkaste färger skildrat synden, visade hon på korsets strålande bild och talade om den döende röfvaren såsom ett exempel på huru nära syndaren är till frälsaren. Och i det hon med ett allt öfverväldigande allvar sträckte ut sina armar, sjöng hon, beledsagad af sina kamrater:

Kom, syndare, till nådens fäst,
må hvarje själ bli Jesu gäst;
ej en må bli tillbaka här,
ty människosläktet bjudet är.

Verkan var underbar. Tårar strömmade utför deras kinder, som aldrig plägade gråta, och lejonen blefvo som lam. Francis Ward utropade i triumf: “Vargen och lammet skola bo tillsamman och ett litet barn skall leda dem. O, huru dessa ord blifvit uppfylda i dag!“

Detta var Effies första predikan. Hon

höll sedan många predikningar och vann många själar för Kristus; men ingens omvändelse gladde henne så mycket som ledarens af den gudlösa hopen, hvilken söndagen därpå hördes sjunga under det tårar af glädje fylde hans ögon:

Min gud är mig nu blid,
jag har förlåtelsen,
jag känner barnens frid,
vik all min fruktan hän.
Med tröstligt mod jag nu drar nä'r
och ropar: Abba, fader kär!

Barbaras arf.

"Barbara", sade lille Alex, "så gammal din bibel måste vara."

"Ja, Alex, det är en gammal bibel, det kan du vara viss på", svarade Barbara, under det hon satt och torkade sina glasögon; "men hur kan du komma på sådana tankar?"

"Jo", svarade Alex, i det han vände blicken mot den slitna boken på fönsterbrädet, "den ser så brun och sliten ut och bladen äro så gula, och — och så har jag hört farfar säga, att Wesley för länge, länge sedan skref sitt namn däri."

Vi sutto — Barbara, Alex och jag — i den gamla kvinnans koja vid utkanten af hvad

som besynnerligt nog kallas Tipton Green, och genom de små fönsterrutorna kunde vi se de gamla skoglädda höjderna, som omgåfvo ruinerna efter det fordom ryktbara Dudleys slott. Kojan hade ett renligt och behagligt utseende, men dess tarfliga möblemang sade att Barbara var fattig. Och Barbara var verkligen mycket fattig, ehuru hon, i olikhet med så många andra i hennes ställning, aldrig paraderade med sin fattigdom. Barbara hade ett lyckligt och gladt ansikte, fastän det var fåradt af ålderdomen; och icke ens den rike lorden, hvars ekipage skramlade gatan utefter under vårt samtal, hade i det hela taget ett lyckligare lif, än denna goda, sjuttioåriga metodistkvinna.

"Jo-jo, lilla Alex", fortfor den gamla kvinnan, efter en paus, "det är, såsom du säger, en gammal bibel, och Wesleys namn är i den; men hur jag fick den och hvarför jag bevarar den, det skulle vara en lång historia att berätta."

"Ja, men tala om det, Barbara", bad lille Alex; och jag, som hade kommit för att få höra den gamla kvinnan berätta några tilldragelser från metodismens tidigare dagar, förenade mig i denna bön, och obemärkt tog jag fram min anteckningsbok för att uppteckna den begärda berättelsen.

Barbara log utan att svara och nickade åt mig att jag skulle räcka henne den gamla bibeln. Hon vek upp första pärmen och satt några ögonblick fullkomligt tyst, betraktande den bleka och gulnade namnteckningen. Den var skrifven med tydlig och kraftig stil: John Wesley, 1767. Han räddar mig ifrån mina

fiender; du hjälper mig mot dem som sätta sig emot mig; du har räddat mig ifrån våldets man.“

Under det Barbara satt och såg på denna inskrift, tycktes en hel flod af gamla minnen strömma öfver henne; och jag vet ej huru länge tystnaden hade fortfarit, om ej lille Alex i sin barnsliga otålighet än en gång bedit henne berätta.

“Var så snäll och tala om berättelsen, Barbara.“

Och så kommo den gamla kvinnans irrande tankar tillrätta igen, och med låg röst, liksom talade hon till sig själf i stället för till oss, berättade hon huru hon blef ägarinna af den enda skatt hon ägde på jorden.

“Då för tiden, när Wesley kom och predikade här på trakten, fans det en hel mängd ogudaktiga män, som vi kallade tjurare, och —“

“Barbara“, afbröt lille Alex, “hvad är tjurare för något?“ Och sanningen att säga var jag lika okunnig beträffande denna sak.

“Ni har väl hört talas om tjurhetsningar, kan jag tro?“ frågade Barbara, i det hon log åt Alex' enfald.

“Ja, för all del, Barbara“, svarade Alex, “det har jag visst, och jag har hört farfar berätta, att tjurarne plägade kasta små hundar högt upp i luften, och att —“

“Jaså“, afbröt Barbara honom; “nå, en tjurare var en man, som tog vård om tjurarne och band dem vid pålen, där de hetsades. Min stackars fader var en gång en tjurare.“

Alex såg med en till hälften vördnads-

värd blick på dottern till en sådan hjälte från den gamla tiden, men han höll sig tyst.

Barbara fortsatte: "Vid ett tillfälle i Tipton, då tjurarne bölade och björnarne röto och tupparne golo och stora skaror af ogudaktiga män och ogudaktiga kvinnor svärmade omkring som bin, kom Wesley, åtföljd af tre eller fyra gudfruktiga metodistpredikanter, från Wednesbury, och han marscherade rätt igenom folkskaran och fram till ett hästblock, på hvilket han steg upp och började predika."

"Hvad är ett hästblock, Barbara?" afbröt Alex henne på nytt, under det han med stort intresse lyssnade till den påbörjade historien.

"Jo", förklarade den gamla kvinnan, "då jag var ung och inga järnvägar funnos, så plägade bättre herrar rida, och deras fruar sutto då bakom dem på en slags dubbelsadel. På hvarje torg fans då ett träblock omkring en aln högt och tre eller fyra alnar i fyrkant. Ett par tre steg ledde upp på blocket och därifrån plägade herrarne och damerna sitta upp på sina hästar. Det kallades därför hästblock; och från många af dem plägade Wesley predika."

Sedan Alex förklarat sig nöjd med beskrifningen, fortsatte Barbara med sin berättelse.

"Ja, som jag sade, så steg Wesley upp på hästblocket vid Tipton Green och började predika för den bullersamma och oroliga skaran. Han talade om för dem att grymhet, dryckenskap samt Guds namns missbruk och svordom voro synd och att Gud är vred på

den ogudaktige alltjämt. Då började hopen att skräna och häda ännu mer. Och då de gudfruktiga människorna nära blocket började sjunga en sång, började de andra på spektakel sjunga en smädevisa, till dess de öfverröstade dem som sjöngo sången. En af de djärfvaste af orostiftarne tog sig då före att kasta sten och smuts på Wesley. Min stackars fader var en af anförarne för skaran och han var med i en komplott att gifva Wesley en riktigt grundlig behandling. Vid slutet af ängen, nära intill parken, som ni kan se där borta, fans då för tiden en dam, i hvilken man kommit öfverens att doppa prästen. Detta var då mycket vanligt för de ogudaktiga. Min stackars fader skulle gifva tecken till anfall, då folket blifvit riktigt upphetsadt emot den gode Herrens tjänaren. Det behöfdes bara att han lyftade sitt finger, för att en hel skara af vilda sällar skulle hafva störtat öfver de gudfruktiga människorna; men till allas förvåning gjorde min fader intet tecken. Han stod nära hästblocket och hörde sanningens ord, som genomborrade hans stenhårda hjärta. Han darrade af fruktan och kände sig alltför feg att utföra djäfvulens arbete.“

“Det var ett godt slag af feghet“, anmärkte jag.

“Det har ni rätt i, min herre“, fortsatte Barbara, “men han hade en sämre feghet också på samma gång.“

“Hvad var det då?“ frågade jag.

“Jo, han var på samma gång rädd att visa den hvita fjädern för sina ogudaktiga kamrater; och en stund var striden inom ho-

nom så svår, att det tycktes ovisst åt hvilket håll han skulle vända sig till sist. Men då min fader en stund hade tvekat, var det en liten illasinnad tjurare vid namn Hosey, som gaf tecknet, och i ett ögonblick var den rasande hopen färdig till anfall. Nu eller aldrig gälde det för min fader att taga det afgörande steget. Ett ögonblick betraktade han den framrusande hopen, och sedan hoppade han till allas förvåning upp på hästblocket, stälde sig framför Wesley, svängde en knölig ekpåk, sådan som tjurarne alltid hade, och lofvade att den första som närmade sig skulle få smaka påken.

Vid detta plötsliga omslag ryggade skaran tillbaka, och Hosey, han blef alldeles förstummad. "Kom om ni vågar!" ropade min fader; "men den första som rör denne vördnadsvärde man med ett finger får känna hur tung min påk är." Och så svängde han sin påk kraftigt. "Ni vet, gossar, att det är emot våra regler", fortsatte han, "att slå någon innan han fått säga något till sitt försvar."

Vid detta tal uppgåfvo många af min faders vänner, af hvilka flera voro druckna, ett hurrarop, och till och med Hosey ropade: "Det är rätt, gamle kamrat, det låter som John Bull; och jag är villig för en gång att höra hvad den gamle herrn har att säga."

Wesley steg nu fram till kanten af blocket och talade till dem så vänligt och kärleksfullt, att fleres hårda hjärtan smälte, och hvad min fader beträffar, började tårarne strömma utför hans kinder. Men Hosey förblef orörd och sade till sina kamrater: "Nej,

då han såg att min fader och flere af de andra voro rörda af predikantens kärleksfulla tal: "Nej, hör ni, gossar, bär er icke åt som barn." Hosey såg att tillfället höll på att gå honom ur händerna, och han gjorde sig beredd till angrepp. Men min fader var lika fast besluten att försvara Wesley. Och så började striden. Hosey och hans vänner, som voro beväpnade med smuts, stenar, döda kattor, ruttna ägg och sådant, rusade på. Men min fader grep med sin starka arm Wesley och förde honom genom den böljande hopen. Äfven han hade modiga följeslagare och försvarare. Slagsmålet var kort men hett, och Hosey och min fader voro hvad man skulle kunna kalla generaler. Wesley fördes till min faders hus; men när han kom dit var hans prästkrage bortsliten och hans rock betäckt af smuts och äggfläckar från kragen till nedre kanten. Om ej min fader och hans kamrater varit, så skulle han säkerligen hafva haft något brutit ben.

Folkhopen omringade sedan huset, slog in glasrutorna och försökte att rifva af taket; och det skulle de nog hafva gjort, men en af ledarne föll ned och skadade sig illa.

Under tiden voro Wesley och hans tappra försvarare på knä i bön. Den gode mannen bad för sina fiender och förföljare, bad att Gud skulle välsigna dem och förändra deras hjärtan. Synen var underbar. Ogudaktiga män, som endast en timme förut voro upphetsade af de vilda förlustelserna, började ångerfullt söka barmhärtighet, och bland deras antal var min fader. Innehållet i deras sång var:

Ond och full af synd jag är,
du är god och full af nåd.

De lämnade icke häller det lilla hemmet förr än de kunde sjunga så hjärtligt och sant som någon i sällskapet den sång af Wesley, som begynner så:

Låt din fruktan fjärran fara,
hoppas blott, var ej försagd,

hvilken sång de liksom Paulus och Silas sjöngo midt i natten."

"Ja, de voro ju riktigt i ett fängelse också", sade jag.

"Ja", sade Barbara, "och det dröjde ända till morgonen innan deras väktare begåfvo sig därifrån, så att de kunde blifva fria. Wesley lyckades sedan undkomma till Birmingham, men innan han begaf sig af, gaf han min fader denna bibel till minne af den underbara befrielsen och hans frälsning. Då min fader låg på sin dödsbädd, gaf han den åt mig. Det var det enda han kunde gifva mig till arf, sade han, men för mig har den varit ett dyrbart arf."

Barbara gjorde här ett uppehåll, alldeles uttröttad af sin ansträngning, och lille Alex och jag tryckte några silfverslantar i hennes skrumpna händer och lämnade det rena ehuru enkla lilla hemmet, mycket tacksamma för den förmån vi haft att få lyssna till berättelsen om Barbaras arf.

Fader Pearce.

Jag har under mina dagar företagit många resor. Jag tycker isynnerhet om att få besöka de boningar, där världens store män hafva lefvat, och de kyrkogårdar, där deras stoft hvila. Men I bören ej tänka att mina hjältar alla äro af det stora slaget och att alla mina resor företagits till de hem, där de män hafva bott, hvilkas ord och handlingar rört världen, eller till de grifter, där deras ben hvila. Tvärtom räknar jag bland mina hjältar personer, hvilka varit lika fattiga som okända, men hvilka det oaktadt varit riktiga hjältar, emedan de uppoffrade sina lif åt ädla sträfvanden och utmärkte sig genom sitt stora mod, sin själfuppoffring, sin trohet och sitt nit.

En af de främsta platserna bland denna andra klass af mina hjältar gifver jag åt fader Pearce, hvars enkla hem i en af de lifligaste af de lifliga städerna i kolgrufdistriktet var målet för min senaste resa, en af de angenämaste af dem alla.

En lång, otreflig väg leder från järnvägsstationen i Willenhall till midten af staden. Husraderna äro smutsiga och oregelbundna och genom öppningarne mellan husen kan man se stora, svarta och smutsiga högar af affall från grufvorna. Omkring halfvägs nedåt gatan tager en trång och krokig allé af. Vid början omgifves den af svarta, dystra murar; men längre fram får den ett trefligare utse-

ende, och där ligger ett enkelt och anspråkslöst tegelhus med långsidan mot allén. Framför huset finnes en liten trädgård, i hvilken några buskar och småvuxna fruktträd omväxla med gammalmodiga blommor.

Det finnes ej något tilldragande hos platsen; till och med den gammalmodiga trädgården är omgifven af så höga inhägnader, att den knappast kan göra anspråk på att vara en oas midt i den smutsiga öken af tegel och bruk, hvaraf den är omgifven. Och likväl var detta målet för min resa. För att få se denna plats skulle jag gärna hafva velat resa hundra mil. Det finnes tjogtals, ja, hundratals män och kvinnor, som blifvit födda på denna plats, hvilka nu söka sin utkomst på andra sidan hafvet, hvilkas tankar ofta vändas till detta gamla egendomliga hus i denna egendomliga allé, där fader Pearce under ett halft århundrade bodde. Det finnes tusenden i denna lifliga stad, hvilka hysa en slags tillgifvenhet för den bygnad, i hvilken den gode mannen bodde, och intet hus ingifver dem allvarligare tankar, om ej det, i hvilket de själfva blifvit födda. Tusentals minnen, i sig själf endast småsaker kanske, göra det kärt för mångas hjärtan. En besynnerlig känsla kom öfver mig, då jag vandrade omkring i trädgården, då jag steg in i familjrummet, då jag såg på den gamle karmstolen — hans stol — som han nu aldrig mer skulle komma att sitta i. Hvarje sak tyckes liksom längta efter att beröras af den gamles hand och att höra ljudet af hans röst!

Georg Ley Pearce var en märklig länk mellan nutidens generation och hjältarne un-

der metodismens första tider i det svarta England. Det var i början af detta århundrade han lämnade sin födelsebygd och slog sig ned i Willenhall såsom byskolmästare. Han bodde då i ett öfverrum i ett gammalt vid torget beläget hus. För en ung man, som ännu icke kommit till stadga, var Willenhall då för tiden ingen bra plats att komma till. Tjurhetsningar och tuppfäktningar voro riktigt på modet, och byprästen då för tiden var typen för en af sjuttonde århundradets kaplaner, hvilka voro föremål för allmänt gyckel och skämt. Han hade mindre reda på teologiska spörsmål än på reglerna för vadhållning vid striderna. "Gör som jag säger och ej som jag gör", var hufvudsumman af hans predikan för sin hjord, som i själfva verket var såsom får utan herde.

Men George Ley Pearce lät sig ej förledas af de svåra frestelserna. Ehuru han var ung voro hans grundsatser bestämda och han hade ett bestämt mål för sitt lif. Vid ett tillfälle, då han genom en olyckshändelse, hvarigenom han blef lam, lagts på sjukbädden, hade han skriftligen uppsatt ett löfte, att om Gud lät honom lefva, skulle han offra sitt lif åt mästarens tjänst. Han härstammade dessutom från goda metodistförfäder. Hans fader och moder voro goda vänner till ärlige Munchin, Francis Ward och andra mycket omtalade metodister från metodismens första tid. Bland hans tidigaste intryck var berättelsen från hans moders läppar om hur han hört Wesley predika på Wednesbury High Bullen, och hur hon vid ett härligt klassmöte, som hållits hos Francis Ward, ur den gamle evan-

gelistens hand mottagit sitt första medlemskort. Redan i unga år eldades han af fromt hjältemod och började, medan han blott var en yngling, den kärlekens mission, som han sedan fortsatte under sitt nära åttio år långa och arbetsamma lif.

Han var visst icke ensidig. Han hade sin rikliga del af jordiska omsorger och plikter. Han var icke trög i nitet, han var brinnande i anden och tjänade Herren i allt. Och likväl fick han tid att besöka de sjuka, att trösta de sörjande, att gifva råd åt de villrådiga, att varna syndare, att hjälpa och uppmuntra svaga troende samt att predika lifvets ord så ofta, att det borde komma många af våra dagars predikanter att rodna af blygsel. Han fördes sålunda i nära personligt umgänge med tusentals människor af alla åldrar och lefnadsförhållanden under någon viktig kris i deras lif. Vördnaden och aktningen för honom öfvergick så småningom till kärlek. Gråhåriga ädlingar talade om honom såsom deras förste lärare. Ingen gosse stannade i hans skola någon längre tid utan att röna ett mer eller mindre kraftigt inflytande af hans gudfruktiga lif och hans goda råd. Och då de lämnade skolan, upphörde ej hans inflytande öfver dem. Under hela sitt lif kände de kraften af den förebråelse, som låg i hans vänliga blick, och inflytandet af hans allvarliga stämma. Under senare åren af hans lif, då hans hår börjat gråna och hans långvariga verksamhet gjort honom förbunden med nästan hvarje familj, betraktades han såsom en fader för allt folket. I både de rikes och fattiges hem hänger hans porträtt på väggen bland

familjmedlemmarnes och hans namn är kändt allestädes.

Ehuru han var trogen mot sin egen kyrka, var han visst icke partisk. Han frågade föga efter teologiska hårklyfverier. Summan af hans trosbekännelse var "Jesus Kristus och honom korsfäst" och dess tillämpning i det gudomliga budet: »Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjärta, af all din själ, af alla dina krafter och af all din håg samt din nästa såsom dig själf.» Han tröstade och hjälpte de lidande utan afseende på hvilket kyrkosamfund de tillhörde. Allt sådant glömde han då för tanken att det var en stackars döende syndare, som behöfde ljus och ledning för att finna frälsarens utsträckta armar. Hans ifver i predikstolen berodde helt och hållet på denna omsorg om syndare. Hvilken text han än valde var hans ämne alltid detsamma. Med en röst, som ofta darrade af rörelse, och under det hans ögon fyldes af tårar förmanade han med ord och blickar, som svårligen kunde motstås.

Fader Pearce var ett lefvande bevis för sanningen af den lära han predikade. I alla sina ord och alla sina gärningar var han en uppriktig man. Han öfvervann segerrikt onda människors hån och begabberi. På många dödsbäddar, till hvilka han skyndsamt kallades, såg han sådana hädare, till hvilka han i de sista stunderna talade om frälsning och om hoppet om himmelen. Ingen hade någon grundad orsak att tala illa om fader Pearce. Och om någon sade något illa om kyrkan och att somliga medlemmar voro slarfviga, var alltid svaret: "Nog finnes det väl skrymtare; men

hvad kan du säga om Pearce?“ Detta var alltid ett svar, som gjorde anklagaren stum. I sitt arbete, i sitt hem, i sin verksamhet, i allt var hans karaktär höjd öfver allt förtal. Han var ett bref kändt och läst af alla.

Innan julhögtiden för två år sedan var till ända blef hela samhället upprördt af den underrättelsen att fader Pearce var död. Jag vet ej någon underrättelse, som kunnat förorsaka en mera vidtomfattande och djupt gripande rörelse. Hela samhället sörjde. Nästan i hvarje hem kändes det som om man gjort en oersättlig förlust. Alla andra samtalsämnen glömdes. I butikerna, på gatorna och i hemmen talade man om föga annat än fader Pearces död.

Och så kom begrafningen. Aldrig skall jag glömma den. Allt arbete var instäldt. Utefter den gata, där processionen gick fram, voro alla butiker stängda och alla fönsterluckor tillslutna och jalusier nedfälda. Kyrkklockan tonade med dof klang. Tusentals människor voro ute på gatan och tusental hade samlats på kyrkogården. Vid den öppna grafven stod församlingens pastor samt prästmän af alla församlingar på platsen. Det fans i den stora skaran många tårfylda ögon. Ett ädelt arbete var afslutadt. Ett ädelt lif var ändadt. De gyllene frukterna af detta lif och detta arbete synas redan här nere, men ännu skönare stråla de i den högre värld, dit arbetaren gått för att mottaga sin af många pärlor gnistrande krona.

